ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ തൃതീയസ്കന്ധേ ദ്വാദശോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ തൃതീയസ്കന്ധേ ദ്വാദശോഽധ്യായഃ ॥

മൈത്രേയ ഉവാച
ഇതി തേ വർണിതഃ ക്ഷത്തഃ കാലാഖ്യഃ പരമാത്മനഃ।
മഹിമാ വേദഗർഭോഽഥ യഥാസ്രാക്ഷീന്നിബോധ മേ ॥ **1** ॥

സസർജാഗ്രേഽന്ധതാമിസ്രമഥ താമിസ്രമാദികൃത്।
മഹാമോഹം ച മോഹം ച തമശ്ചാജ്ഞാനവൃത്തയഃ ॥ **2** ॥

ദൃഷ്ട്വാ പാപീയസീം സൃഷ്ടിം നാത്മാനം ബഹ്വമൻയത।
ഭഗവദ്ധ്യാനപൂതേന മനസാൻയാം തതോഽസൃജത് ॥ **3** ॥

സനകം ച സനന്ദം ച സനാതനമഥാത്മഭൂഃ।
സനത്കുമാരം ച മുനീന്നിഷ്ക്രിയാനൂർധ്വരേതസഃ ॥ **4** ॥

താൻ ബഭാഷേ സ്വഭൂഃ പുത്രാൻ പ്രജാഃ സൃജത പുത്രകാഃ।
തന്നൈച്ഛൻമോക്ഷധർമാണോ വാസുദേവപരായണാഃ ॥ **5** ॥

സോഽവധ്യാതഃ സുതൈരേവം പ്രത്യാഖ്യാതാനുശാസനൈഃ।
ക്രോധം ദുർവിഷഹം ജാതം നിയന്തുമുപചക്രമേ ॥ **6** ॥

ധിയാ നിഗൃഹ്യമാണോഽപി ഭ്രുവോർമധ്യാത്പ്രജാപതേഃ।
സദ്യോഽജായത തൻമന്യുഃ കുമാരോ നീലലോഹിതഃ ॥ **7** ॥

സ വൈ രുരോദ ദേവാനാം പൂർവജോ ഭഗവാൻ ഭവഃ।
നാമാനി കുരു മേ ധാതഃ സ്ഥാനാനി ച ജഗദ്ഗുരോ ॥ **8** ॥

ഇതി തസ്യ വചഃ പാദ്മോ ഭഗവാൻ പരിപാലയൻ।
അഭ്യധാദ് ഭദ്രയാ വാചാ മാ രോദീസ്തത്കരോമി തേ ॥ **9** ॥

യദരോദീഃ സുരശ്രേഷ്ഠ സോദ്വേഗ ഇവ ബാലകഃ।
തതസ്ത്വാമഭിധാസ്യന്തി നാമ്നാ രുദ്ര ഇതി പ്രജാഃ ॥ **10** ॥

ഹൃദിന്ദ്രിയാണ്യസുർവ്യോമ വായുരഗ്നിർജലം മഹീ।
സൂര്യശ്ചന്ദ്രസ്തപശ്ചൈവ സ്ഥാനാന്യഗ്രേ കൃതാനി മേ ॥ **11** ॥

മന്യുർമനുർമഹിനസോ മഹാംഛിവ ഋതധ്വജഃ।
ഉഗ്രരേതാ ഭവഃ കാലോ വാമദേവോ ധൃതവ്രതഃ ॥ **12** ॥

ധീർവൃത്തിരുശനോമാ ച നിയുത്സർപിരിലാംബികാ।
ഇരാവതീ സുധാ ദീക്ഷാ രുദ്രാണ്യോ രുദ്ര തേ സ്ത്രിയഃ ॥ **13** ॥

ഗൃഹാണൈതാനി നാമാനി സ്ഥാനാനി ച സയോഷണഃ।
ഏഭിഃ സൃജ പ്രജാ ബഹ്വീഃ പ്രജാനാമസി യത്പതിഃ ॥ **14** ॥

ഇത്യാദിഷ്ടഃ സ ഗുരുണാ ഭഗവാന്നീലലോഹിതഃ।
സത്ത്വാകൃതിസ്വഭാവേന സസർജാത്മസമാഃ പ്രജാഃ ॥ **15** ॥

രുദ്രാണാം രുദ്രസൃഷ്ടാനാം സമന്താദ് ഗ്രസതാം ജഗത്।
നിശാമ്യാസംഖ്യശോ യൂഥാൻ പ്രജാപതിരശങ്കത ॥ **16** ॥

അലം പ്രജാഭിഃ സൃഷ്ടാഭിരീദൃശീഭിഃ സുരോത്തമ।
മയാ സഹ ദഹന്തീഭിർദിശശ്ചക്ഷുർഭിരുൽബണൈഃ ॥ **17** ॥

തപ ആതിഷ്ഠ ഭദ്രം തേ സർവഭൂതസുഖാവഹം।
തപസൈവ യഥാ പൂർവം സ്രഷ്ടാ വിശ്വമിദം ഭവാൻ ॥ **18** ॥

തപസൈവ പരം ജ്യോതിർഭഗവന്തമധോക്ഷജം।
സർവഭൂതഗുഹാവാസമഞ്ജസാ വിന്ദതേ പുമാൻ ॥ **19** ॥

മൈത്രേയ ഉവാച
ഏവമാത്മഭുവാഽഽദിഷ്ടഃ പരിക്രമ്യ ഗിരാം പതിം।
ബാഢമിത്യമുമാമന്തർയ വിവേശ തപസേ വനം ॥ **20** ॥

അഥാഭിധ്യായതഃ സർഗം ദശ പുത്രാഃ പ്രജജ്ഞിരേ।
ഭഗവച്ഛക്തിയുക്തസ്യ ലോകസന്താനഹേതവഃ ॥ **21** ॥

മരീചിരത്ര്യംഗിരസൗ പുലസ്ത്യഃ പുലഹഃ ക്രതുഃ।
ഭൃഗുർവസിഷ്ഠോ ദക്ഷശ്ച ദശമസ്തത്ര നാരദഃ ॥ **22** ॥

ഉത്സംഗാന്നാരദോ ജജ്ഞേ ദക്ഷോഽംഗുഷ്ഠാത്സ്വയംഭുവഃ।
പ്രാണാദ്വസിഷ്ഠഃ സഞ്ജാതോ ഭൃഗുസ്ത്വചി കരാത്ക്രതുഃ ॥ **23** ॥

പുലഹോ നാഭിതോ ജജ്ഞേ പുലസ്ത്യഃ കർണയോരൃഷിഃ।
അംഗിരാ മുഖതോഽക്ഷ്ണോഽത്രിർമരീചിർമനസോഽഭവത് ॥ **24** ॥

ധർമഃ സ്തനാദ്ദക്ഷിണതോ യത്ര നാരായണഃ സ്വയം।
അധർമഃ പൃഷ്ഠതോ യസ്മാൻമൃത്യുർലോകഭയങ്കരഃ ॥ **25** ॥

ഹൃദി കാമോ ഭ്രുവഃ ക്രോധോ
    ലോഭശ്ചാധരദച്ഛദാത്।
ആസ്യാദ്വാക്സിന്ധവോ മേഢ്രാൻ -
    നിരൃതിഃ പായോരഘാശ്രയഃ ॥ **26** ॥

ഛായായാഃ കർദമോ ജജ്ഞേ ദേവഹൂത്യാഃ പതിഃ പ്രഭുഃ।
മനസോ ദേഹതശ്ചേദം ജജ്ഞേ വിശ്വകൃതോ ജഗത് ॥ **27** ॥

വാചം ദുഹിതരം തന്വീം സ്വയംഭൂർഹരതീം മനഃ।
അകാമാം ചകമേ ക്ഷത്തഃ സകാമ ഇതി നഃ ശ്രുതം ॥ **28** ॥

തമധർമേ കൃതമതിം വിലോക്യ പിതരം സുതാഃ।
മരീചിമുഖ്യാ മുനയോ വിശ്രംഭാത്പ്രത്യബോധയൻ ॥ **29** ॥

നൈതത്പൂർവൈഃ കൃതം ത്വദ്യേ ന കരിഷ്യന്തി ചാപരേ।
യത്ത്വം ദുഹിതരം ഗച്ഛേരനിഗൃഹ്യാംഗജം പ്രഭുഃ ॥ **30** ॥

തേജീയസാമപി ഹ്യേതന്ന സുശ്ലോക്യം ജഗദ്ഗുരോ।
യദ്വൃത്തമനുതിഷ്ഠൻ വൈ ലോകഃ ക്ഷേമായ കൽപതേ ॥ **31** ॥

തസ്മൈ നമോ ഭഗവതേ യ ഇദം സ്വേന രോചിഷാ।
ആത്മസ്ഥം വ്യഞ്ജയാമാസ സ ധർമം പാതുമർഹതി ॥ **32** ॥

സ ഇത്ഥം ഗൃണതഃ പുത്രാൻ പുരോ ദൃഷ്ട്വാ പ്രജാപതീൻ।
പ്രജാപതിപതിസ്തൻവം തത്യാജ വ്രീഡിതസ്തദാ।
താം ദിശോ ജഗൃഹുർഘോരാം നീഹാരം യദ്വിദുസ്തമഃ ॥ **33** ॥

കദാചിദ് ധ്യായതഃ സ്രഷ്ടുർവേദാ ആസംശ്ചതുർമുഖാത്।
കഥം സ്രക്ഷ്യാമ്യഹം ലോകാൻ സമവേതാൻ യഥാ പുരാ ॥ **34** ॥

ചാതുർഹോത്രം കർമതന്ത്രമുപവേദനയൈഃ സഹ।
ധർമസ്യ പാദാശ്ചത്വാരസ്തഥൈവാശ്രമവൃത്തയഃ ॥ **35** ॥

വിദുര ഉവാച
സ വൈ വിശ്വസൃജാമീശോ വേദാദീൻ മുഖതോഽസൃജത്।
യദ് യദ് യേനാസൃജദ് ദേവസ്തൻമേ ബ്രൂഹി തപോധന ॥ **36** ॥

മൈത്രേയ ഉവാച
ഋഗ്യജുഃ സാമാഥർവാഖ്യാൻ

വേദാൻ പൂർവാദിഭിർമുഖൈഃ।
ശാസ്ത്രമിജ്യാം സ്തുതിസ്തോമം
പ്രായശ്ചിത്തം വ്യധാത്ക്രമാത് ॥ **37** ॥

ആയുർവേദം ധനുർവേദം ഗാന്ധർവം വേദമാത്മനഃ।
സ്ഥാപത്യം ചാസൃജദ് വേദം ക്രമാത്പൂർവാദിഭിർമുഖൈഃ ॥ **38** ॥

ഇതിഹാസപുരാണാനി പഞ്ചമം വേദമീശ്വരഃ।
സർവേഭ്യ ഏവ വക്ത്രേഭ്യഃ സസൃജേ സർവദർശനഃ ॥ **39** ॥

ഷോഡശ്യുക്ഥൗ പൂർവവക്ത്രാത്പുരീഷ്യഗ്നിഷ്ടുതാവഥ।
ആപ്തോർയാമാതിരാത്രൗ ച വാജപേയം സഗോസവം ॥ **40** ॥

വിദ്യാ ദാനം തപഃ സത്യം ധർമസ്യേതി പദാനി ച।
ആശ്രമാംശ്ച യഥാസംഖ്യമസൃജത്സഹ വൃത്തിഭിഃ ॥ **41** ॥

സാവിത്രം പ്രാജാപത്യം ച ബ്രാഹ്മം ചാഥ ബൃഹത്തഥാ।
വാർതാസഞ്ചയശാലീനശിലോഞ്ഛ ഇതി വൈ ഗൃഹേ ॥ **42** ॥

വൈഖാനസാ വാലഖില്യൗ -
ദുംബരാഃ ഫേനപാ വനേ।
ൻയാസേ കുടീചകഃ പൂർവം
ബഹ്വോദോ ഹംസനിഷ്ക്രിയൗ ॥ **43** ॥

ആൻവീക്ഷികീ ത്രയീ വാർതാ ദണ്ഡനീതിസ്തഥൈവ ച।
ഏവം വ്യാഹൃതയശ്ചാസൻ പ്രണവോ ഹ്യസ്യ ദഹ്രതഃ ॥ **44** ॥

തസ്യോഷ്ണിഗാസീൽലോമഭ്യോ
ഗായത്രീ ച ത്വചോ വിഭോഃ।
ത്രിഷ്ടുമ്മാംസാത്സ്നുതോഽനുഷ്ടുബ് -
ജഗത്യസ്ഥ്നഃ പ്രജാപതേഃ ॥ **45** ॥

മജ്ജായാഃ പങ്ക്തിരുത്പന്നാ ബൃഹതീ പ്രാണതോഽഭവത്।
സ്പർശസ്തസ്യാഭവജ്ജീവഃ സ്വരോ ദേഹ ഉദാഹൃതഃ ॥ **46** ॥

ഊഷ്മാണമിന്ദ്രിയാണ്യാഹുരന്തഃസ്ഥാ ബലമാത്മനഃ।
സ്വരാഃ സപ്ത വിഹാരേണ ഭവന്തി സ്മ പ്രജാപതേഃ ॥ **47** ॥

ശബ്ദബ്രഹ്മാത്മനസ്തസ്യ വ്യക്തവ്യക്താത്മനഃ പരഃ।
ബ്രഹ്മാവഭാതി വിതതോ നാനാശക്ത്യുപബൃംഹിതഃ ॥ **48** ॥

തതോഽപരാമുപാദായ സ സർഗായ മനോ ദധേ।
ഋഷീണാം ഭൂരിവീർയാണാമപി സർഗമവിസ്തൃതം ॥ **49** ॥

ജ്ഞാത്വാ തദ്ധൃദയേ ഭൂയശ്ചിന്തയാമാസ കൗരവ।
അഹോ അദ്ഭുതമേതന്മേ വ്യാപൃതസ്യാപി നിത്യദാ ॥ **50** ॥

ന ഹ്യേധന്തേ പ്രജാ നൂനം
ദൈവമത്ര വിഘാതകം।
ഏവം യുക്തകൃതസ്തസ്യ
ദൈവം ചാവേക്ഷതസ്തദാ ॥ **51** ॥

കസ്യ രൂപമഭൂദ്ദ്വേധാ യത്കായമഭിചക്ഷതേ।
താഭ്യാം രൂപവിഭാഗാഭ്യാം മിഥുനം സമപദ്യത ॥ **52** ॥

യസ്തു തത്ര പുമാൻ സോഽഭൂന്മനുഃ സ്വായംഭുവഃ സ്വരാട്।
സ്ത്രീ യാഽസീച്ഛതരൂപാഽഽഖ്യാ മഹിഷ്യസ്യ മഹാത്മനഃ ॥ **53** ॥

തദാ മിഥുനധർമേണ പ്രജാ ഹ്യേധാംബഭൂവിരേ।
സ ചാപി ശതരൂപായാം പഞ്ചാപത്യാൻയജീജനത് ॥ **54** ॥

പ്രിയവ്രതോത്താനപാദൗ തിസ്രഃ കന്യാശ്ച ഭാരത।
ആകൂതിർദേവഹൂതിശ്ച പ്രസൂതിരിതി സത്തമ ॥ **55** ॥

ആകൂതിം രുചയേ പ്രാദാത്കർദമായ തു മധ്യമാം।
ദക്ഷായാദാത്പ്രസൂതിം ച യത ആപൂരിതം ജഗത് ॥ **56** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
തൃതീയസ്കന്ധേ ദ്വാദശോഽധ്യായഃ ॥